

Мовленнєва соціалізація за допомогою дитячих віршів із збірки «Mother Goose Rhymes»

Одним із основоположних соціальних явищ, що забезпечує існування людини в середині суспільства, є процес соціалізації. Це комплексний процес становлення особистості, засвоєння індивідом певної системи знань, норм і цінностей, які дозволяють йому бути повноправним членом суспільства [4].

Соціалізація особистості починається з перших років життя і закінчується періодом громадської зрілості людини, а по деяких аспектах вона продовжується все життя [3]. Безперечно, процес соціалізації має свої специфічні особливості на різних етапах життя людини: дитинства, юності, молодості, зрілості та старості.

В дитинстві, коли започатковується соціалізація, приблизно на 70% формується людська особистість. Дитина засвоює систему людської культури, основним знаряддям якої визначається мова та мовлення [2]. Жодне суспільство не може існувати без мови, яка є засобом комунікації.

Важливим джерелом культури народу є дитячі пісні, віршики, казки, які відкривають перед малюками світ реального та уявного, показуючи, як влаштований світ, та що таке добро чи зло. Добре відомими а англійському світі є ліричні дитячі вірші з збірки англійської народної поезії «Матінки Гусині» («Mother Goose Rhymes»). Це збірка колискових пісень, загадок, віршових абеток, лічилок, жартівливих віршів, загадок, примовок, прислів'їв та рядків із самих несподіваних джерел: політичних куплетів, народних книг, які промовляли батьками, щоб розважити або заспокоїти дитину [5].

Вивчаючи ці римовані рядки, діти залучаються до культури народу, знайомлячись з соціальним розшаруванням суспільства та відносинами між різними соціальними прошарками, визначаючи свою соціальну ідентичність. «Mother Goose Rhymes» описує професійну і щоденну діяльність різних соціальних груп:

- знаті: *When good King Arthur ruled this land...*[5 : 40];
- представників різних професій: пекарів, перукарів, фермерів, лікарів тощо: *Cobbler, cobbler, mend my shoe...* [5: 74]; *Doctor Foster went to Gloucester...*[5: 96];
- батьків, матерів і дітей: *My father he died, but I can't tell you how...* [5: 91], ... *What little good work my mammy has done...*[5: 81];

- чоловіків і дружин: *The fiddler and his wife...* [5: 94].

Персонажами віршиків стають домашні тварини і птахи, яких малята можуть спостерігати в своєму оточенні.

Знайомлячись з віршиками, малята вчаться, як поводитися в різних ситуаціях:

- ✓ вітатися при зустрічі: *Good morning, Mrs. Hen...* [5: 113];
- ✓ звертатися до дітей та дорослих людей: *Madam, I've got ten...* [5: 113], *Good morning, Father Francis...* [5: 93];
- ✓ бути ввічливим: ...*"I thank you"* ... [5: 406];
- ✓ поводитися гарно: ...*Oh, my dear babby, lie still* [5: 41];
- ✓ допомагати батькам: *I washed my mammy's dishes* [5: 62];
- ✓ турботливо ставитися до домашніх тварин: ...*where is the boy who looks after the sheep?*... [5: 63];
- ✓ цікаво розважатися: *Boys and girls come out to play...* [5: 63].

Мовленнєва соціалізація дітей – це комунікативна діяльність, орієнтована на дітей, які набувають свій соціальний досвід через комунікацію. Аналізовані віршики мають форму монолога (*This is the house that Jack built...* [5: 126]) або діалогу (*Little maid, pretty maid, whither goes thou?* ... [5: 148]).

Деякі віршики мають модель сімейної розмови, яка контролює поведінку дитини, переконує, заспокоює і навчає її:

Never mind, baby, mother is by... [5: 43];
Come when you're called,
Do as you are bid,
Shut the door after you,
Never be child [5: 78].

Сім'я виступає першим і головним інститутом соціалізації, оскільки перша людина, з ким дитина починається спілкуватися і відчувати в ньому потребу – це мама або інша людина, яка її замінює.

Мовленнєва соціалізація передбачає не тільки застосовувати мову як засіб засвоєння знань і цінностей суспільства, а й навчитися використовувати мову для досягнення певної мети.

Цілеспрямована мовленнєва дія, що здійснюється згідно з принципами і правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в даному суспільстві, визначається в сучасній лінгвістиці як мовленнєвий акт. Мовленнєва соціалізація дітей включає в себе і оволодіння мовленнєвими актами – мінімальними одиницями нормативної соціомовленнєвої поведінки, формами міжособистісного мовленнєвого спілкування, яким забезпечуються відповідні соціальні потреби.

В мовленнєвих актах актуалізуються прагматичні типи речень [1: 271]. Вивчаючи віршики «Матінки Гусині» («Mother Goose Rhymes»), діти вчаться будувати різні прагматичні типи речень:

1) констативи, комунікативно-інтенційний зміст яких полягає в твердженні: *I had a little dog, and his name was Blue Bell...* [5: 56];

2) промісиви (речення-обіцянки, коли адресат зацікавлений в тому, про що йде мова в реченні):

*Put on your mittens, you silly kittens,
And you shall have some pie* [5: 139];

3) менасиви (речення-погрози, коли адресат не зацікавлений в тому, про що говориться в реченні):

*What! Lost your mittens, you naughty kittens!
Then you shall have no pie* [5: 137];

4) перформативи (їх характерною особливістю є часова співвіднесеність з моментом мовлення, промовляючи їх мовець не повідомляє ні про що, а здійснює дію): *I thank you..* [5: 406];

5) директиви, що виражають пряме спонукання адресата до дії:

Dance to your daddy... [5: 81];

6) квеситиви (питальні речення в їх традиційному розумінні):

Ah, Pussy, are you there? [5: 189].

Отже, збірка англійської народної поезії «Матінки Гусині» («Mother Goose Rhymes») є важливим ресурсом в підготовці дітей до життя у світі дорослих. Проблема соціалізації особистості дітей є надзвичайно важливою, оскільки її успішність визначає можливість особистості повноцінно функціонувати в суспільстві як активного суб'єкта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Иванова И. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. Теоретическая грамматика современного английского языка / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – Москва: Высшая школа, 1981. – 285 с.

2. Мовленнєва соціалізація дітей молодшого шкільного віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/951/94/>

3. Основні етапи соціалізації особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : osvita.ua

4. Соціалізація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

5. Mother Goose Rhymes. – Moscow: Raduga Publishers, 1988. – 684 p.